

بررسی نقش جهاد تبیین در رسیدن به تمدن نوین اسلامی

از منظر مقام معظم رهبری

لیلا صید محمدی^۱

جبهه استکبار از همان ابتدای پیروزی انقلاب و تکوین نظام اسلامی، سعی داشت که با نقشه ها و ابزارهای مختلف آن را سرکوب یا استحاله نموده و پیام انقلاب اسلامی و دستاوردهای بزرگ آن را تحریف نماید. در طی سالهای اخیر، مقوله جهاد تبیین به عنوان یک عنصر نوظهور همانند سایر عناصر، نقش مؤثری در رسیدن به تمدن نوین اسلامی داشته است. مقاله حاضر با هدف تحلیل نقش جهاد تبیین در رسیدن به تمدن نوین اسلامی درصدد است تا نقش و جایگاه جهاد تبیین را شناسایی و ابعاد و زوایای آن را مشخص کند. بر این اساس با روش تحلیلی-توصیفی به نقش و جایگاه جهاد تبیین در رسیدن به تمدن نوین اسلامی پرداخته می شود. سؤال اصلی این است که جهاد تبیین چه نقشی در رسیدن به تمدن نوین اسلامی دارد؟ یافته های پژوهش نشان داد که جهاد تبیین یکی از مفاهیم مهم در گفتمان انقلاب اسلامی و رهبری جمهوری اسلامی ایران است که افزایش آگاهی و بصیرت عمومی، تقویت هویت اسلامی، مقابله با تهاجم فرهنگی، ایجاد وحدت و انسجام اجتماعی، تربیت نیروهای انقلابی و مؤمن نقش کلیدی در رسیدن به تمدن نوین اسلامی ایفا می کند.

کلیدواژه ها: جهاد تبیین، تمدن اسلامی، تمدن نوین اسلامی، انقلاب اسلامی

مقدمه

پس از اوج و افول تمدن ها در تاریخ بشریت، تاریخ عالم نطفه عطفی در تاریخچه خود به نام پیروزی انقلاب اسلامی، انقلابی در امتداد همان انقلاب امت پیامبر خاتم ظهور یافته و بعد از

۱ - طلبه سطح ۲ مدرسه تخصصی فاطمه زهرا (سلام الله علیها) ایلام،
alamdar6894@gmail.com

گذشت یک چله از آن در آستانه گام دوم انقلاب اسلامی از لسان و قلم ولی امر مسلمین (دام عزه) آیت الله خامنه‌ای دستور حرکت پرشتاب به سوی آرمان غایی این انقلاب یعنی تمدن نوین اسلامی بر دوش خصوصاً جوانان مؤمن و انقلابی با صدور بیانیه گام دوم انقلاب نسبت به مبانی و زوایای تحقق این آرمان بزرگ انقلاب اسلامی گذاشته شد.

تمدن نوین اسلامی در پی آن است که ضمن بهره‌برداری از امکانات و ابزارهایی که در اثر پیشرفت‌های علمی و فنی تمدنی بشر به دست آمده است در کنار ایجاد رفاه و آسایش مادی آرامش معنوی بشر را نیز به او عطا کند تحقق تمدن نوین اسلامی بدون داشتن نقشه‌ی راه و چارچوب و الگویی جامع و پیشرو ممکن نخواهد بود. البته این الگو باید بر مبانی نظری و فلسفی اسلام و مبانی انسان‌شناختی اسلام استوار باشد. در جهت ایجاد و شکوفایی تمدن نوین، اسلامی ضروری است که به طور هم‌زمان هر دو جنبه ابزاری و سخت افزاری تمدن مورد توجه قرار گیرد. در این زمینه لازم است شاخص‌ها و مؤلفه‌هایی در سه سطح شناختی ارزشی و رفتاری به عنوان الزامات مورد توجه قرار گیرد. چنین خاستگاهی مجموعه‌ای از الگوهای معرفتی، ارزشی و رفتاری را فراهم می‌سازد که هویت خود را در قالب سبک زندگی اسلامی، ایرانی به ظهور رسانند. در تمدن‌سازی نیاز است به ابعاد سه‌گانه، دانش نگرش و توانش توجه شود. عینیت پیدا کردن مسیر بستگی به دانش دارد و در این زمینه باید نگرش‌های لازم و مثبت ایجاد شود و با حفظ ارزش‌ها دانش را به تکنولوژی و عمل تبدیل کرد. این سه حوزه لاینفک از هم هستند.^۱

۱-تحلیل مفهوم تمدن:

۱-۱ تمدن

۱-۱-۱ مفهوم لغوی

تمدن در لغت به معنای شهرنشینی، اسالیب شهرنشینی گزیدن و ... آمده است که ناظر بر بیرون آمدن انسان از حالت وحشی‌گری و خارج شدن یک جامعه از مرحله ابتدایی است.^۲ برای مفهوم اصطلاحی تمدن تعاریف بسیار به کار برده‌اند، مانند «مرحله یا نوعی خاص از فرهنگ که در عصر معینی موجودیت یافته و حاصل نبوغ اقلیت مبتکر و نوآور است.» «نظمی اجتماعی که

۱ - فرم‌یابی فراهانی، الزامات تحقق تمدن نوین اسلامی.

۲ - دهخدا، لغت‌نامه دهخدا، ذیل واژه «تمدن»؛ عمید، فرهنگ عمید، ص ۶۱۵.

در نتیجه وجود آن، خلاقیت فرهنگی امکان‌پذیر می‌شود و جریان پیدا می‌کند.» و در تعریفی دیگر، تمدن بالاترین گروه‌بندی فرهنگی و گسترده‌ترین سطح هویت فرهنگی به شمار می‌آید.

۱-۱-۲ مفهوم اصطلاحی

در بین اندیشمندان، اسلامی خواجه نصیر الدین طوسی و ابن خلدون، تمدن را حالت اجتماعی شدن انسان و علامه جعفری، تشکل هماهنگ انسان‌ها در حیات معقول با روابط عادلانه و اشتراک همه افراد و گروه‌های جامعه در پیشبرد اهداف مادی و معنوی انسان‌ها در همه ابعاد مثبت معنا کرده است که همین تعریف اخیر، بهترین تعریف است.

۱-۲ تمدن اسلامی

اسلام دینی است که با توجه به جهان‌بینی برخاسته از متن قرآن و سیره نبوی و اولیای الهی همه آنچه را که بشر برای تعالی خویش بدان نیازمند است در اختیارش می‌نهد. تمدن اسلامی تمدنی است که همه مؤلفه‌های آن بر محور دین اسلام می‌گردد. با توجه به همین پسوند پرمایه دارای آغاز و انتها است. با پیدایش اسلام و انتشار سریع و گسترده آن در میان اقوام و ملل و جلب و جذب فرهنگ‌های گوناگون بشری، بنای مستحکم و عظیمی از فرهنگ و تمدن انسان پایه‌گذاری شد که در ایجاد آن ملل و نژادهای مختلفی سهمیم بودند. منظور از تمدن اسلامی، مجموعه‌ای افکار، عقاید، علوم، هنرها و صنایع است که با الهام از آموزه‌های دینی توسط مسلمین پدید آمده است. با این نگرش تمدن اسلامی را به طور کلی می‌توان این‌گونه تعریف کرد: تمدن اسلامی با نگرش توحیدی، تمدنی است ایدئولوژیک با مجموعه‌ای از ساخته‌ها و اندوخته‌های معنوی و مادی جامع‌ه اسلامی که انسان را به سوی کمال معنوی و مادی سوق می‌دهد از این رو تمدن اسلامی تمدن یک ملت یا نژاد خاص نیست؛ بلکه مقصود تمدن ملت‌های اسلامی است که عرب‌ها، ایرانیان، ترک‌ها و دیگران را شامل می‌شود که به وسیله دینی رسمی، یعنی اسلام و زبان علمی و ادبی، یعنی عربی با یکدیگر متحد شدند. این تمدن، به درجه‌ای از عظمت و کمال و پهنآوری است که آگاهی از همه جنبه‌های آن و احاطه بر همه‌ی انحای آن، کاری بس دشوار است. با این اوصاف، می‌توان گفت منظور از تمدن اسلامی مجموعه‌ای افکار، عقاید، علوم، هنرها و صنایع است که با الهام از آموزه‌های دینی توسط مسلمین پدید آمده است.^۱

با این نگرش تمدن اسلامی را به طور کلی می‌توان این‌گونه تعریف کرد:

تمدن اسلامی با نگرش توحیدی، تمدنی است ایدئولوژیک با مجموعه‌ای از ساخته‌ها و اندوخته‌های معنوی و مادی جامع‌ه، اسلامی که انسان را به سوی کمال معنوی و مادی سوق

۱ - فرزانه، خیاط، صفربور، تبیین عوامل ایجاد تمدن نوین اسلامی از نگاه مقام معظم رهبری.

می‌دهد. مقصود از «ساخته» آن بخش از حیات تمدنی است که در شرایط عادی در وجود ندارد و انسان آن را می‌سازد و مراد از «اندوخته» نیز آن چیزی است که از انباشتن تجربه‌ها و داده‌ها دانش‌ها قرارداده‌ها و اختراعات گذشته جوامع بشری، تحت نفوذ حکومت اسلامی به جامعه اسلامی به میراث رسیده است. بنابراین، فرهنگ و تمدن اسلامی مجموعه‌ای از همه آداب و رسوم، اعتقادات و باورها، سنن معارف علوم اسلامی و ذخایر مشترک مادی و معنوی است که در میان ملت‌های مسلمان وجود دارد.^۱

۳-۱ تمدن نوین اسلامی

مقام معظم رهبری تعبیر جدیدی علاوه بر همین تمدن اسلامی، به عنوان تمدن نوین اسلامی دارند. ایشان درباره‌ی معنا و چیستی تمدن نوین اسلامی می‌فرمایند: تمدن نوین اسلامی به معنای پیشرفت همه‌جانبه است اگر ما به دنبال یک مصداق عینی و خارجی برای درک معنای تمدن نوین اسلامی باشیم می‌توانیم بگوییم هدف ملت ایران و هدف انقلاب اسلامی ایجاد یک تمدن نوین اسلامی است.^۲

از یک نگاه تمدن اسلامی همان تمدن نوین اسلامی است؛ اما از نگاهی دیگر که ما تمدن نوین اسلامی را معنا کردیم پیشرفت همه‌جانبه دو بخش اصلی دارد. مقام معظم رهبری می‌فرمایند: «یک بخش، بخش ابزاری است؛ یک بخش دیگر، بخش متنی و اصلی و اساسی است. آن بخش ابزاری چیست؟ بخش ابزاری عبارت است از همین ارزش‌هایی که ما امروز به عنوان پیشرفت کشور مطرح می‌کنیم: علم اختراع صنعت، سیاست اقتصاد اقتدار سیاسی و نظامی اعتبار بین المللی، تبلیغ و ابزارهای تبلیغ؛ اینها همه بخش ابزاری تمدن است وسیله است [بخش دوم]: اما بخش حقیقی، آن چیزهایی است که متن زندگی ما را تشکیل می‌دهد که همان سبک زندگی است که عرض کردیم این بخش حقیقی و اصلی تمدن است. مثل مسأله خانواده، سبک ازدواج، نوع مسکن، نوع لباس و... این‌ها آن بخش‌های اصلی تمدن است که متن زندگی انسان است.»^۳

۴-۱ جهاد تبیین

جهاد تبیین شکل دیگری از جهاد و مهم‌ترین عرصه جهاد در عصر کنونی است که ترکیبی از دو عنصر جهاد و تبیین است. کلمه جهاد از ماده ج ه د و جهد (به فتح) به معنی مشقت و تلاش

۱ - همان.

۲ - بیانات رهبری در دیدار جوانان خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۷/۲۳.

۳ - همان.

فوق العاده است. و جهد (به ضم) به معنی تلاش فروان، یا طاقت و درکل به نوعی واداشتن بدان چه بر آن سخت و دشوار باشد، گفته شده است.

علامه طباطبایی جهاد و مجاهده را مبالغه در جهد و به معنی به کار بستن قدرت و طاقت معنی کرده است پس مجاهده به معنای به کار بستن طاقت و قدرت است از نظر لغوی جهاد معادل کلمه مبارزه در فارسی است مبارزه به معنای سعی و تلاش برای از میان برداشتن موانع و تلاش کردن و به کار گرفتن نیرو و توان برای تحقق بخشیدن به یک هدف است. در مفهوم اسلام و هر تلاشی جهاد نیست و جهاد عبارت است از تلاشی مستمر همه جانبه، هوشمندانه و مخلصانه که در مقابل یک دشمن یک خصم است. تبیین عزم بین دو معنای متضاد می آید که گاه به معنای جدایی و گاه به معنای اتصال است. ولی به نظر می رسد که معنای اصلی به معنای جدایی و فراق است منتها چون جدایی از چیزی چه بسا باعث پیوستن به امری دیگر می شود آن نیز اطلاق شده است. واژه تبیین آیات قرآن به معنای ظهور و اکتشاف و وضوح آمده است؛ لذا بینه به چیزی گفته می شود که دلیل روشن و آشکاریست خواه عقلی باشد یا محسوس. تبیین فرایندی عقلی، پژوهشی، معرفتی است که دلیل و برهان و به شیوه ای منسجم و منطقی به بررسی یا جنبه های گوناگون یک مسئله پرداخته و از پیدایش مسئله مجهول یا امر مبهم، به وجود می آید.

تبیین روشن کردن، فن ساختن، بیان کردن، روشنگری و فرایند توضیح سازی از بدفهمی ها است. جهاد تبیین الگوی اعتدالی نگرش به مفهوم جهاد است بازی راستین و اصیل مفهوم جهاد در حوزه عمل را به نمایش می گذارد. همان الگویی است که در قرآن بدان اشاره شده و در سیره پیامبران و معصومین (علیهم السلام) نیز مشاهده می شود. جهاد تبیین جهادی است که در آن حق را شناخته درست فهمیده و حکیمانه تبیین می نمایند.

همه ی معنای جهاد، جهاد با شمشیر و تفنگ که نیست؛ هر تلاش شما یک جهاد است. جهاد، یعنی مجاهدت کردن و تلاش کردن. زندگی، یعنی اینکه ما این هدف ها را ترسیم کنیم و ارزش هایی را که برای ما عزیز و محترم است، مشخص کنیم و بعد با همه قوا بکوشیم؛ اصلاً زندگی جز این معنی ندارد؛ و الا اگر انسان از ارزش هایی_ آن ارزش ها هر چه می خواهد باشد_ خالی باشد به یک جماد تبدیل خواهد شد؛ یا یک حیات نباتی خواهد داشت.^۱

۱ - صلح میرزایی، جهاد تبیین در اندیشه حضرت آیت الله خامنه ای، ص ۲۶.

استفاده از جامعه‌شناسان، روانشناسان و مورخان، ضعف‌های ملت‌ها به‌ویژه ملت‌های اسلامی را بررسی می‌کنند. همچنین با شناخت راه‌های تسلط بر آن‌ها، ساخت فیلم‌های خاصی را به فیلم‌سازان سفارش می‌دهند که در این زمینه همه مسئولان و مردم باید از فرهنگ اصیل خود و کشور مراقبت کنند (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۳/۳/۲۲)

بهبود روابط بین‌الملل (۲-۳)

ارتباطات بین جوامع در دنیای کنونی بسیار پیچیده شده است و جوامع به ناچار با یکدیگر دارند. علت این موضوع این است که جمعیت جهان و نوع نیازهای بشری دچار تغییرات اساسی شده است. در تمدن‌های گذشته به علت محدودیت جمعیت و نیازهای آنان، اگر تمدنی به هر دلیلی با سایر تمدن‌ها ارتباط نداشت، شاید دچار اختلال‌های شدید در میان جامعه نمی‌شد. زیرا ارتباط جوامع با یکدیگر کم و در حد معاملات پایاپای بود. اما در دنیای کنونی وضعیت برعکس شده و میزان ارتباط جوامع با یکدیگر بسیار افزایش یافته است و بسیاری از صاحبان قدرت از این طریق بر سایر ملت‌ها تأثیر می‌گذارند. برای مثال در صنعت نفت که موضوعی جهانی است، منافع همه کشورها آنچنان درهم‌تنیده شده است که با کوچک‌ترین اتفاقی در جهان، بازار آن دچار نوسان می‌شود. بر این اساس در تمدن نوین اسلامی به دو دلیل به روابط با سایر تمدن‌ها نیاز است: موضوع اول همان بحث رفع نیازهای افراد جامعه است؛ زیرا ممکن است در تمدن اسلامی کالایی به اندازه رفع نیاز داخلی وجود نداشته باشد و از طریق این رابطه، به جبران آن کمبود پرداخت. اما موضوع دوم که از طریق روابط بین‌الملل باید آن را مورد توجه قرار داد، موضوع انتقال مبانی نظری انسان‌ساز و جامعه‌ساز اسلام است تا بدین وسیله مقدمه ظهور منجی عالم بشریت فراهم شود. همان ذخیره الهی که تمدن نوین اسلامی را تا درجه اعلایش پیش خواهد برد. مقام معظم رهبری با تأسی بر مبانی فکری و معرفتی امام خمینی (ره) بر دیپلماسی بین‌المللی در تمدن نوین اسلامی تأکید دارند. ایشان از جهانی بودن مکتب سیاسی امام خمینی (ره) یاد می‌کنند که به دنبال صادر نمودن استقلال و عزت انقلاب اسلامی ایران به سایر کشورها بود. به اعتقاد ایشان نوع صدور پیام مکتب اسلام توسط امام (ره) به بشریت با آنچه آمریکا و سایرین با زور و توسل به بمب اتم به دنبال آن هستند، بسیار تفاوت دارد. در مکتب سیاسی، امام فکر درست و سخن جدید خود را با تبیین در فضای ذهن بشریت رها می‌کند. معظم‌له حرکت‌های پدید آمده در فلسطین و سایر کشورها را تحت تأثیر پیام جهانی انقلاب اسلامی ایران می‌داند که توسط بنیانگذار انقلاب در پیکره تاریخ تنیده شده است. به همین جهت موضوع

فلسطین در اندیشه ایشان، موضوعی شخصی بین فلسطین و اسرائیل نیست، بلکه به همه مسلمانان مربوط می‌شود (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۳/۰۳/۱۸)

صدور احکام فقهی متناسب با نیازهای نوین بشر (۲-۴)

دین اسلام که به عنوان دین خاتم معرفی شده است (احزاب، ۴۰) باید برای هر مسئله جدیدی که در تمدن نوین اسلامی در خصوص نیازهای بشر مطرح می‌شود، راهکار داشته باشد و این امر به جامعیت قوانین اسلام باز می‌گردد. مقام معظم رهبری نیز بر این نکته تأکید دارند که در حوزه‌های علمیه باید افرادی مسلط به دانش‌های مورد نیاز برای پاسخگویی به نیازهای جدید پرورش یابند. وی می‌فرماید: روزی که در جامعه و کشور ما صد نفر، پانصد نفر، هزار نفر شخصیت روحانی مانند امام وجود داشته باشند، شما ببینید چه حرکت عظیمی در این جامعه به وجود خواهد آمد. وقتی در جامعه ما صدها نفر شخصیت دارای دانش دین و مسلط بر منطق و استدلال دینی در فلسفه و کلام و فلسفه جدید و محاجه با شبهه‌افکنان وجود داشته باشند، ببینید چه اتفاق عظیمی در جامعه می‌افتد. وقتی به وسیله همین مجموعه، هزاران کتاب، مجله و مقاله‌های علمی در سطح دنیا با زبان‌های مختلف منتشر شود، شما ببینید چه خورشید فروزانی از این نقطه عالم بر همه فضای فکری جهان بشری پرتو خواهد افکند. تحقق همه این امور میسر است (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۵/۳/۲۲)

۹- نقش جهاد تبیین در رسیدن به تمدن نوین اسلامی

جهاد تبیین یکی از مفاهیم مهم در گفتمان انقلاب اسلامی و رهبری جمهوری اسلامی ایران است که نقش کلیدی در رسیدن به تمدن نوین اسلامی ایفا می‌کند. جهاد تبیین به معنای روشن‌سازی و تبیین مسائل اسلامی، انقلاب اسلامی و مفاهیم کلیدی دینی به جامعه و جهان است. در این مسیر، نقش جهاد تبیین در رسیدن به تمدن نوین اسلامی از جنبه‌های مختلفی قابل بررسی است:

۹-۱ افزایش آگاهی و بصیرت عمومی

جهاد تبیین با افزایش آگاهی و بصیرت عمومی در جامعه اسلامی، مردم را نسبت به مسائل دینی، سیاسی و اجتماعی آگاه می‌کند. این آگاهی باعث می‌شود که جامعه بتواند تصمیمات صحیح‌تری بگیرد و از انحرافات و دسیسه‌های دشمنان در امان بماند.

۹-۲ تقویت هویت اسلامی

تبیین صحیح مفاهیم اسلامی و انقلاب اسلامی می‌تواند به تقویت هویت اسلامی در بین مردم کمک کند. با شناخت درست از اصول و ارزش‌های اسلامی، افراد جامعه به اصول و مبانی دین پایبندتر می‌شوند و این پایبندی در نهایت به تقویت هویت اسلامی و فرهنگی جامعه منجر می‌شود.

۹-۳ مقابله با تهاجم فرهنگی

در دنیای امروز، جوامع اسلامی با تهاجم فرهنگی شدید از سوی قدرت‌های غربی مواجه‌اند. جهاد تبیین به عنوان ابزاری مؤثر برای مقابله با این تهاجم فرهنگی عمل می‌کند. با تبیین درست و علمی مفاهیم اسلامی و نشان دادن برتری‌های فرهنگ اسلامی، می‌توان در مقابل هجمه‌های فرهنگی مقاومت کرد.

۹-۴ ایجاد وحدت و انسجام اجتماعی

یکی از مهم‌ترین اهداف جهاد تبیین، ایجاد وحدت و انسجام در جامعه اسلامی است. با تبیین درست و دقیق مسائل و مفاهیم اسلامی، می‌توان اختلافات و شبهات را برطرف کرده و جامعه را به سمت وحدت و همدلی هدایت کرد. این وحدت و انسجام اجتماعی در نهایت به تقویت تمدن اسلامی کمک می‌کند.

۹-۵ تربیت نیروهای انقلابی و مؤمن

جهاد تبیین با انتقال ارزش‌ها و آرمان‌های انقلاب اسلامی به نسل‌های جدید، به تربیت نیروهای انقلابی و مؤمن کمک می‌کند. این نیروها با اعتقاد و ایمان راسخ به ارزش‌های اسلامی، می‌توانند در مسیر پیشرفت و توسعه تمدن نوین اسلامی گام بردارند.

نتیجه‌گیری

مقام معظم رهبری در تعریفی کلی، شاخصه تمدن اسلامی را بهره‌مندی انسان‌ها از همه ظرفیت‌های مادی و معنوی می‌دانند که خداوند برای تأمین سعادت و تعالی آنان، در عالم طبیعت و در وجود خود آنان تعبیه کرده است. از جمله شاخصه‌های تمدن اسلامی که اندیشمندان و مورخان اسلامی در تاریخ اسلام بیان کردند و مقام معظم رهبری به شیوه منسجم‌تری درباره آن‌ها سخن گفتند، عبارت‌اند از محوریت قوانین قرآنی، خردورزی، علم،

اخلاق، مجاهدت در راه خدا، حکومت مردمی، پرهیز از تحجر، ایجاد رفاه عمومی، استقرار عدالت. اما معظم له با درایت خویش و با درک مقتضیات زمان، مسأله تمدن نوین اسلامی را با مؤلفه‌های جدیدی مانند ابتکار و خلاقیت، توجه به رسانه‌های مدرن، هنر، سینما، بهبود روابط بین‌الملل و صدور احکام فقهی متناسب با نیازهای جدید بشری را مطرح نمودند تا تمدن اسلامی پویا شود و در رقابت با دنیای مدرن غرب باقی بماند و پویایی خود را حفظ کند. به اعتقاد معظم له گسترش تمدن نوین اسلامی به همت و خرد دسته‌جمعی نیاز دارد که در سایه وحدت، انضباط، کار، تلاش، ایمان به خدا، خلاقیت، عقلانیت، توانایی علمی و داشتن رسانه‌های قوی به وجود می‌آید.

اساس تبیین برای حرکت کردن و جهت پیدا کردن در مسیر حقیقی و واقعی اسلامی است. بر همین اساس بایستی ضمن آشنایی با مفاهیم آن موضوعاتی که به تبیین نیاز دارد را تبیین نموده و این مهم هنگامی صورت می‌پذیرد که با الگوهای که می‌تواند تبیین را در مدار صحیح و منطقی قرار دهد؛ بنابراین تبیین و بیان از مهم‌ترین وظایف پیغمبران است.

همچنین باید توجه کرد که نیازهای انسان در زندگی متنوع است. انسان نیازهای متعددی در ارتباط با خود، هم‌نوع، محیط و خداوند دارد؛ بنابراین یکی دیگر از علت‌های نیاز ما به تمدن و تمدن‌سازی، وجود نیازهای نگرشی، قانونی و فرهنگی با روابط مختلف در فضای زندگی است که یک تمدن باید به بهترین شکل به این نیازها پاسخ دهد.

تمامی تمدن‌ها در صدد پاسخگویی به نیازها هستند. علت گرایش انسان‌ها به شخص یا مکتب خاص، به خاطر قابلیت و توانمندی آن شخص یا مکتب خاص در رفع نیازها و مسائل مختلف زندگی اوست. مطلبی که در اینجا شایان ذکر است و نیاز به تمدن‌سازی دینی را بارز می‌کند، تمایل تعداد زیادی از جمعیت مؤمنین و مسلمین در دنیا به زندگی کردن در سایه مکتب ناب اسلام است.

روایت صادقانه حقایق و تبیین منطقی و هوشمندانه آرمان‌ها و دستاوردهای انقلاب نگاه فراملی به ارزش‌های انقلاب اسلامی که باید جهانی گردند را باید برای نیل به تمدن نوین اسلامی در نظر داشت. در این مسیر، نقش جهاد تبیین در رسیدن به تمدن نوین اسلامی از جنبه‌های مختلفی همچون افزایش آگاهی و بصیرت عمومی، تقویت هویت اسلامی، مقابله با تهاجم فرهنگی، ایجاد وحدت و انسجام اجتماعی، تربیت نیروهای انقلابی و مؤمن قابل بررسی است.

منابع و مأخذ

* قرآن کریم ترجمه ناصر مکارم شیرازی

۱. پورامینی، محمدباقر، **تمدن اسلامی**، تهران: انتشارات کانون اندیشه جوان، چاپ اول، ۱۳۸۹.
۲. زمانی، مصطفی، **اسلام و تمدن جدید**، قم: انتشارات آموزش و پرورش، چاپ اول، ۱۳۴۸.
۳. زیدان، جرجی، **تاریخ تمدن اسلام**، ترجمه علی جواهر کلام، تهران: انتشارات امیرکبیر، چاپ سیزدهم، ۱۳۸۹.
۴. سپهری، محمد، **تمدن اسلامی در عصر امویان**، تهران: نشر بین‌الملل، چاپ اول، ۱۳۸۹.
۵. صلح میرزایی، سعید، **جهاد تبیین در اندیشه حضرت آیت الله خامنه‌ای**، بی‌جا: انقلاب اسلامی، چاپ ششم، بی‌تا.
۶. فرزانه، محمدباقر، خیاط، علی، صفرپور، هادی، «تبیین عوامل ایجاد تمدن نوین اسلامی از نگاه مقام معظم رهبری»، نشریه پژوهش‌های اجتماعی اسلامی، ۱۳۹۷، شماره ۳.
۷. گسمان، ویلهلم، **تاریخ فرهنگ آلمان به اختصار**، ترجمه محمد ظروفی، تهران: انتشارات توس، چاپ اول، ۱۳۵۰.
۸. اشیری، سعید، دوران جدید عالم، چاپ ششم انتشارات انقلاب اسلامی ۱۴۰۳.

سایت

۱. بیانات رهبری در دیدار جوانان خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۷/۲۳، <https://farsi.khamenei.ir>

۲. فرم‌هینی فراهانی، محسن، «الزامات تحقق تمدن نوین اسلامی»، <https://ensani.ir>

۳. <http://vasael.ir/fa/news>